

KZD.430.3.2024

Nr ewid. 33/2024/P/24/001/KZD

Informacja o wynikach kontroli

Wykonanie budżetu państwa w 2023 r.
w części 66 – Rzecznik Praw Pacjenta
oraz wykonanie planu finansowego
Funduszu Kompensacyjnego
Badań Klinicznych

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest niezależna, profesjonalna kontrola zadań publicznych w interesie obywateli i państwa

p.o. Dyrektor Departamentu Zdrowia

Marcin Stolarczyk
/podpisano elektronicznie/

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Marian Banaś
/podpisano elektronicznie/

Warszawa, czerwiec 2024 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	4
2.	OCENA OGÓLNA.....	5
3.	UWAGI I WNIOSKI	7
4.	WYNIKI KONTROLI WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH CZĘŚCI 66 – RZECZNIK PRAW PACJENTA	8
	4.1. DOCHODY BUDŻETOWE	8
	4.2. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH.....	9
	4.3. SPRAWOZDAWCZOŚĆ.....	15
5.	WYNIKI KONTROLI WYKONANIA PLANU FINANSOWEGO FUNDUSZU KOMPENSACYJNEGO BADAŃ KLINICZNYCH	17
	5.1. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO	17
	5.2. SPRAWOZDANIA.....	19
6.	INFORMACJE DODATKOWE.....	20
7.	ZAŁĄCZNIKI	21
	7.1. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ W CZĘŚCI 66 – RZECZNIK PRAW PACJENTA.....	21
	7.2. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ FUNDUSZU KOMPENSACYJNEGO BADAŃ KLINICZNYCH.....	22
	7.3. DOCHODY BUDŻETOWE W CZĘŚCI 66 – RZECZNIK PRAW PACJENTA.....	23
	7.4. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA W CZĘŚCI 66 – RZECZNIK PRAW PACJENTA	24
	7.5. ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W CZĘŚCI 66 – RZECZNIK PRAW PACJENTA	25
	7.6. WYDATKI BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH W CZĘŚCI 66 – RZECZNIK PRAW PACJENTA	26
	7.7. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO FUNDUSZU KOMPENSACYJNEGO BADAŃ KLINICZNYCH	27
	7.8. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI	28

1. WPROWADZENIE

Cel kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2023, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 66 – Rzecznik Praw Pacjenta.

Celem kontroli było również dokonanie oceny wykonania w 2023 r. planu finansowego Funduszu Kompensacyjnego Badań Klinicznych pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności podejmowanych działań przez dysponenta Funduszu.

Zakres kontroli

Skuteczność podejmowanych działań windykacyjnych.

Realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych.

Sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2023 r. w zakresie operacji finansowych.

Realizacja planu finansowego i zadań Funduszu Kompensacyjnego Badań Klinicznych.

Jednostka kontrolowana

Biuro Rzecznika Praw Pacjenta

Rzecznik Praw Pacjenta¹ jest centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach ochrony praw pacjentów określonych w ustawie z dnia 6 listopada 2008 r. *o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*². Rzecznik wykonuje swoje zadania przy pomocy Biura Rzecznika Praw Pacjenta³.

Do zakresu działania Rzecznika należy w szczególności:

- prowadzenie postępowań w sprawach praktyk naruszających zbiorowe prawa pacjentów,
- wykonywanie zadań związanych z prowadzeniem postępowań w sprawie świadczeń kompensacyjnych wypłacanych z Funduszy, których dysponentem jest Rzecznik,
- opracowywanie i przedkładanie Radzie Ministrów projektów aktów prawnych dotyczących ochrony praw pacjenta,
- współpraca z organami władzy publicznej w celu zapewnienia pacjentom przestrzegania ich praw, w szczególności z ministrem właściwym do spraw zdrowia,
- analiza skarg pacjentów w celu określenia zagrożeń i obszarów w systemie ochrony zdrowia wymagających naprawy.

W 2023 r. dochody budżetu państwa w części 66 wyniosły 487,1 tys. zł. Wydatki budżetu państwa w 2023 r. w części 66 wyniosły 18 194,9 tys. zł a wydatki budżetu środków europejskich 1815,8 tys. zł.

Rzecznik Praw Pacjenta jest dysponentem głównym i jednocześnie dysponentem III stopnia środków budżetowych części 66. Dysponentowi części 66 nie podlegają żadne jednostki. Szczegółowe informacje dotyczące dochodów budżetowych, wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich zrealizowanych przez dysponenta części 66 przedstawiono w załącznikach nr: 7.3, 7.4 i 7.6 do Informacji.

Rzecznik Praw Pacjenta jest także dysponentem trzech państwowych funduszy celowych:

- Funduszu Kompensacyjnego Szczepień Ochronnych,
- Funduszu Kompensacyjnego Badań Klinicznych,
- Funduszu Kompensacyjnego Zdarzeń Medycznych.

W ramach kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r. kontrolą objęto realizację planu finansowego Funduszu Kompensacyjnego Badań Klinicznych⁴. Fundusz został utworzony 14 kwietnia 2023 r. na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 marca 2023 r. *o badaniach klinicznych produktów leczniczych stosowanych u ludzi*⁵.

Celem Funduszu jest wypłacanie świadczeń kompensacyjnych w przypadku wystąpienia uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia w wyniku udziału w badaniu klinicznym lub w przypadku śmierci uczestnika badania klinicznego, będącej wynikiem udziału w badaniu klinicznym.

Przychody FKBK zrealizowane w 2023 r. wyniosły 9743,6 tys. zł, a koszty 39,8 tys. zł. Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 9722,4 tys. zł.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. *o Najwyższej Izbie Kontroli*⁶.

¹ Dalej: „Rzecznik”.

² Dz. U. z 2024 r. poz. 581, dalej: „ustawa o prawach pacjenta”.

³ Dalej: „Biuro” lub „BRPP”.

⁴ Dalej: „Fundusz” lub „FKBK”.

⁵ Dz. U. poz. 605, dalej: „ustawa o badaniach klinicznych”.

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawa o NIK”.

2. OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli
ocenia w formie opisowej
wykonanie budżetu
państwa w 2023 r.
w części 66 – Rzecznik
Praw Pacjenta.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia w formie opisowej wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 66.

Dochody wykonano w wysokości 487,1 tys. zł i stanowiły 442,8% planu, w stosunku do dochodów zrealizowanych w 2022 r. (69,6 tys. zł) wzrosły o 700,1%. Wzrost dochodów wynikał z intensyfikacji działań dotyczących nakładanych kar i prowadzonych postępowań wyjaśniających dotyczących ochrony zbiorowych praw pacjentów. W 2023 r. nastąpił wzrost należności wymagalnych w stosunku do roku poprzedniego. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działania dotyczące dochodzenia należności prowadzone w Biurze Rzecznika Praw Pacjenta. Zastrzeżenie NIK budzi stwierdzone nieprzestrzeżenie zasad dochodzenia należności.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa w zakresie wydatków budżetowych. Wydatki realizowane na podstawie planu finansowego w 2023 r. wyniosły 18 194,9 tys. zł, stanowiły 99,7% planu po zmianach (18 255,9 tys. zł). W stosunku do 2022 r. (17 192,7 tys. zł) były one wyższe o 5,8%. Środki z rezerw wydatkowano zgodnie z przeznaczeniem, dokonując z końcem roku blokady niewykorzystanych środków. Wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 1815,8 tys. zł i stanowiły 88,6% planu po zmianach (2050,3 tys. zł) oraz 72,0% wykonania z 2022 r. W 2023 r. zakończono realizację projektu⁷ współfinansowanego ze środków europejskich, uzyskując zakładane rezultaty oraz akceptację wniosków o płatność⁸. Szczegółowym badaniem objęto wydatki w kwocie 2925,1 tys. zł co stanowiło 74,0% wydatków pozapłacowych BRPP. Wydatki były celowe, gospodarne i realizowane w ramach postanowień zawartych umów, a stwierdzone nieprawidłowości miały charakter formalny i nie wpływały na realizację zadań Rzecznika. Dotyczyły m.in. naruszenia postanowień ustawy z 11 września 2019 r. *Prawo zamówień publicznych*⁹, odnośnie terminu przekazania do Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych informacji o złożonych ofertach w postępowaniu, nieprzestrzeżenia wewnętrznych regulacji dotyczących kontroli i obiegu dokumentów księgowych oraz dokonywania płatności na podstawie faktur pro forma. Stwierdzono przypadki niewłaściwej realizacji postanowień zawartych umów w odniesieniu do dokonania płatności przed faktycznym odbiorem całości zadań przewidzianych umowami.

Najwyższa Izba Kontroli zaopiniowała w formie opisowej sporządzone w BRPP roczne sprawozdania budżetowe i sprawozdanie o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji za IV kw. 2023 r. Stwierdzono nieprawidłowości w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych oraz sprawozdaniach Rb-28, Rb-28UE i Rb-28 Programy.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania budżetu państwa w części 66 – Rzecznik Praw Pacjenta przedstawiona została w załączniku 7.1 do Informacji.

Najwyższa Izba Kontroli
ocenia pozytywnie
wykonanie planu
finansowego Funduszu
Kompensacyjnego Badań
Klinicznych w 2023 r.

⁷ Projekt pn. „Po pierwsze pacjent – działania Rzecznika Praw Pacjenta na rzecz poprawy jakości usług zdrowotnych”, realizowany w ramach Osi Priorytetowej V. Wsparcie dla obszaru zdrowia, Działanie 5.2 Działania projakościowe i rozwiązania organizacyjne w systemie ochrony zdrowia ułatwiające dostęp do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług zdrowotnych, ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój na lata 2014-2020, dalej: „projekt PO WER”.

⁸ Ostatni wniosek złożony w styczniu 2024 r. oczekuje na zatwierdzenie.

⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1605, ze zm., dalej: „uzp”.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego Funduszu Kompensacyjnego Badań Klinicznych.

Przychody Funduszu w 2023 r. zrealizowano na poziomie 9743,6 tys. zł, co stanowiło 111,1% przychodów planowanych. Koszty Funduszu wyniosły 39,8 tys. zł, co stanowiło 0,9% kosztów planowanych. Niższe od planowanego wykonanie kosztów Funduszu wynikało z braku wypłaty świadczeń kompensacyjnych. Szczegółowym badaniem objęto koszty w kwocie 39,8 tys. zł poniesione na przygotowanie oraz wdrożenie systemu informatycznego wspierającego obsługę Funduszu. Nie stwierdzono niecelowego ani niegospodarnego wydatkowania środków.

Stan środków pieniężnych Funduszu na 31 grudnia 2023 r. wynosił 9713,1 tys. zł. Środki w całości przekazano Ministrowi Finansów w zarządzanie overnight.

Stwierdzone nieprawidłowości miały charakter formalny i polegały na nieterminowym opracowaniu planu finansowego, nieterminowym przekazaniu Ministrowi Zdrowia sprawozdania z jego realizacji oraz niedochowaniu należytej staranności przy weryfikacji wpłat z tytułu opłat za złożenie wniosku o przyznanie świadczenia kompensacyjnego.

Najwyższa Izba Kontroli zaopiniowała pozytywnie sporządzone przez dysponenta Funduszu roczne sprawozdania budżetowe i sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kw. 2023 r. Sprawozdania sporządzono terminowo. Stwierdzone nieprawidłowości nie wpłynęły na ogólną kwotę przychodów i kosztów prezentowanych w sprawozdaniach.

Kalkulację oceny ogólnej wykonania planu finansowego Funduszu Kompensacyjnego Badań Klinicznych przedstawiono w załączniku 7.2 do Informacji.

3. UWAGI I WNIOSKI

Rzecznik Praw Pacjenta

NIK zwraca uwagę, że nałożenie zadań na BRPP dotyczące obsługi kolejnego Funduszu nie przełożyło się na wzrost zatrudniania. Planowa liczba etatów na 2023 r. wyniosła 125 przy przeciętnym średnim zatrudnieniu wg. Rb-70 – 106 etatów. Dodatkowo duża fluktuacja pracowników na przestrzeni roku wpłynęła na wystąpienie nieprawidłowości w toku realizacji zadań przez Rzecznika Praw Pacjenta.

NIK wnioskuje o wzmocnienie nadzoru prowadzonej kontroli zarządczej, przede wszystkim w odniesieniu do prawidłowości realizacji postanowień zawieranych umów, realizacji zamówień publicznych.

NIK zwraca uwagę na konieczność rzetelnego opracowywania sprawozdań, prowadzenia ewidencji księgowej, w tym aktualizacje uregulowań dotyczących rachunkowości.

4. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH CZĘŚCI 66 – RZECZNIK PRAW PACJENTA

4.1. DOCHODY BUDŻETOWE

Zgodnie z założeniami przyjętymi dla kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r., kontrola dochodów budżetowych w części 66 – Rzecznik Praw Pacjenta została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego oraz badania skuteczności podejmowanych przez dysponenta działań windykacyjnych.

4.1.1. REALIZACJA DOCHODÓW BUDŻETOWYCH

W ustawie budżetowej na rok 2023¹⁰, w części 66 – Rzecznik Praw Pacjenta, zaplanowano dochody w kwocie 110,0 tys. zł. Dochody wykonane wyniosły 487,1 tys. zł¹¹ i stanowiły 442,8% planu. W stosunku do roku 2022 dochody wzrosły o 700,1%. Głównym źródłem dochodów (84,6%) były wpływy z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych lub osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych. Wzrost dochodów wynikał z intensyfikacji działań dotyczących nakładanych kar pieniężnych w ramach prowadzonych postępowań dotyczących ochrony zbiorowych praw pacjentów. Z uwagi na brak możliwości wcześniejszego określenia ilości i wysokości potencjalnie nakładanych kar, nie było możliwości oszacowania faktycznych dochodów na etapie planowania budżetu na 2023 r.

Dane liczbowe dotyczące dochodów budżetowych przedstawia tabela, stanowiąca załącznik 7.3 do Informacji.

4.1.2. NALEŻNOŚCI POZOSTAŁE DO ZAPŁATY

Na koniec 2023 r., w części 66, wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 1291,5 tys. zł, w tym zaległości netto 962,1 tys. zł¹². W porównaniu do stanu z końca 2022 r. należności były wyższe o 689,3 tys. zł (o 114,5%), zaś zaległości były wyższe o 369,3 tys. zł (o 62,3%).

Szczegółowe badanie skuteczności prowadzonych w BRPP działań windykacyjnych, przeprowadzono na próbie ośmiu należności, dla których upłynął termin płatności. Zastosowano dobór celowy próby, kierując się zakresem czynności windykacyjnych w powiązaniu z terminem wymagalności i kwotą zaległości. Badaniem objęto zaległości w kwocie 326,9 tys. zł (34,0% zaległości). Analiza prowadzonych postępowań windykacyjnych wykazała, że w trzech postępowaniach, z ośmiu badanych, nie podejmowano niezwłocznie czynności w celu wyegzekwowania należności, co było niezgodne z art. 6 § 1 ustawy z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji¹³ oraz z § 3 pkt 1 obowiązującego w 2023 r. rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 18 listopada 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych¹⁴, a także z wewnętrzną procedurą windykacji¹⁵. Procedura zobowiązywała Departament Prawny do niezwłocznego przygotowania i przesłania dłużnikowi upomnienia oraz w razie nieuiszczenia należności w terminie określonym w upomnieniu, niezwłocznego wystawienia tytułu wykonawczego i skierowania sprawy do naczelnika urzędu skarbowego w celu wszczęcia postępowania egzekucyjnego.

---

¹⁰ Ustawa budżetowa na rok 2023 z dnia 15 grudnia 2022 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 256, ze zm.).

¹¹ Dane na podstawie sprawozdania Rb-27 z 29 marca 2024 r.

¹² Dane na podstawie sprawozdania Rb-27 z 29 marca 2024 r.

¹³ Dz. U. z 2023 r. poz. 2505.

¹⁴ Dz. U. poz. 2083.

¹⁵ Procedura windykacji należności pieniężnych o charakterze publicznoprawnym w trybie egzekucji administracyjnej wprowadzona Zarządzeniem nr 22/2018 Dyrektora Generalnego BRPP z dnia 6 kwietnia 2018 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji obiegu i kontroli dowodów finansowo-księgowych, zasad ich sporządzania i ewidencji w Biurze.

Rzecznik Praw Pacjenta, działając na podstawie art. 68 ustawy *o prawach pacjenta*, dwiema decyzjami¹⁶ nałożył na podmioty udzielające świadczeń zdrowotnych kary pieniężne w łącznej kwocie 132,5 tys. zł. Pisemne upomnienia wzywające do uregulowania należności zostały wysyłane dopiero po 157 i 136 dniach po upływie terminu wymagalności należności. Mimo niewywiązania się przez dłużników z obowiązku zapłaty nałożonej kary, nie wszczynano postępowania egzekucyjnego w celu przymusowego ściągnięcia należności w trybie egzekucji administracyjnej. Łączna kwota należności na 31 grudnia 2023 r. wyniosła 134,7 tys. zł¹⁷,

Przyczyną powyższych nieprawidłowości było duże obciążenie pracowników oraz zmniejszające się zatrudnienie w komórce organizacyjnej. Rzecznik poinformował w trakcie kontroli, że podjęcie niezwłoczne działania w celu wyegzekwowania należności.

Rzecznik Praw Pacjenta, działając na podstawie art. 68 ustawy *o prawach pacjenta*, decyzją nr RzPP-DPR-WPZ.45.127.2023.MB z 11 lipca 2023 r. nałożył na podmiot udzielający świadczeń karę pieniężną w wysokości 39,0 tys. zł. Natomiast 25 sierpnia 2023 r. BRPP otrzymało informację o zgonie przedsiębiorcy, a 18 grudnia 2023 r. informację o ustanowieniu zarządu sukcesyjnego. Łączna wartość należności na 31 grudnia 2023 r. wyniosła 41,5 tys. zł, w tym kwota główna 39,0 tys. zł i odsetki 2,5 tys. zł. Wyjaśniono, że w związku z wątpliwościami czy kara pieniężna przechodzi na spadkobierców w trybie ordynacji podatkowej oraz rozbieżnościami w orzecznictwie, sporządzono opinię prawną, co do podstawy i możliwości dalszego jej dochodzenia od spadkobierców. Rzecznik zadeklarował wystąpienie do Ministra Finansów o zajęcie stanowiska, co do poprawności tej opinii.

W próbie objętej badaniem stwierdzono również nieprawidłowo naliczone i ujęte w ewidencji księgowej odsetki od jednej należności. Rzecznik, nałożył karę w kwocie 39,0 tys. zł na Indywidualną Praktykę Lekarską. W ewidencji księgowej na koncie 221 za rok 2023 naliczono odsetki w kwocie 5,5 tys. zł, mimo że za opóźnienie wynoszące 173 dni (12.07.2023 r. – 31.12.2023 r.) wartość odsetek od kwoty 39,0 tys. zł wyniosła 2,8 tys. zł. Przed zakończeniem czynności kontrolnych dokonano korekty kwoty odsetek.

Rzecznik Praw Pacjenta w 2023 r. nie umarzał należności ani nie udzielał ulg w spłacie należności poprzez odroczenie terminu płatności lub rozłożenie płatności na raty. W 2023 r. żadna z należności nie przedawniła się ani nie została uznana za nieściągalną.

4.2. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH

4.2.1. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA

W ustawie budżetowej na rok 2023 wydatki w części 66 zaplanowano w kwocie 17 643,0 tys. zł. W trakcie roku plan zwiększono łącznie o kwotę 612,9 tys. zł, tj. o 3,5%. Łączna kwota wydatków w planie po zmianach wyniosła 18 255,9 tys. zł¹⁸.

W 2023 r. wydatki budżetowe zrealizowano w kwocie 18 194,9 tys. zł, co stanowiło 99,7% planu po zmianach. W porównaniu do 2022 r. (17 192,7 tys. zł) wydatki wzrosły o 5,8%. W strukturze zrealizowanych wydatków największy udział miały wydatki dotyczące: wynagrodzeń osobowych wraz z pochodnymi i stanowiły 72,7% całości poniesionych wydatków (13 223,9 tys. zł), zakupu usług pozostałych 8,9% (1624,1 tys. zł), opłat za administrowanie i czynsze za budynki 8,7% (1585,0 tys. zł). Wydatki poniesiono także na: wynagrodzenia bezosobowe dotyczące umów zleceń i o dzieło, stanowiły one 2,5% poniesionych wydatków (461,1 tys. zł) oraz zakup materiałów i wyposażenia - 1,4% całości wydatków (261,7 tys. zł).

W 2023 r. zobowiązania wymagalne nie wystąpiły.

Rezerwy budżetowe

W 2023 r. na podstawie ośmiu decyzji zwiększono plan wydatków środkami z rezerw celowych w łącznej kwocie 401,3 tys. zł. Siedem dotyczyło środków na współfinansowanie projektu PO WER. Wykorzystano 393,4 tys. zł, tj. 98,0% kwoty zwiększającej plan wydatków. Nie wykorzystano środków w wysokości 59,4 tys. zł m.in. z powodu oszczędności uzyskanych w wyniku otrzymania korzystniejszych ofert dla zamówień publicznych w stosunku do wartości planowanych w projekcie PO WER. Szczegółowym

---

¹⁶ Decyzja nr RzPP-DPR-WPZ.45.267.2022.MSZU z 17.04.2023 r.; Decyzja nr RzPP-DPR-WPZ.45.75.2023.MA z 27.06.2023 r.

¹⁷ W tym: kwota główna 125,7 tys. zł, odsetki 9,0 tys. zł, koszty upomnień 0,03 tys. zł.

¹⁸ Dane na podstawie sprawozdania Rb-28 z 29 marca 2024 r.

badaniem, na podstawie doboru celowego, objęto trzy rezerwy z budżetu państwa w łącznej wysokości 141,2 tys. zł, których wykonanie wyniosło 116,9 tys. zł (82,8%). Dwie z nich dotyczyły środków na współfinansowanie zadań w ramach projektu PO WER i zostały wykorzystane odpowiednio w 100,0% i 60,2%. Mniejsze wykonanie wynikało z zaangażowania w projekcie osób z niższymi wynagrodzeniami w stosunku do pierwotnie planowanych. Jedną z pozycji rezerw dotyczyła środków na wynagrodzenie pracownika zatrudnionego do realizacji zadań w ramach nowo powstałego FKBB i została zrealizowana w 77,2%. Niepełne jej wykonanie wynikało z faktu niższego wynagrodzenia pracownika zatrudnionego w FKBB w stosunku do wartości środków zaplanowanych.

W 2023 r. nie były uruchamiane środki z rezerwy ogólnej budżetu państwa.

Blokowanie wydatków

W związku z nadmiarem posiadanych środków Rzecznik Praw Pacjenta, na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych, podjął dwie decyzje o blokowaniu wydatków planowanych na 2023 r. na łączną kwotę 59,4 tys. zł pochodzących z rezerwy celowej. Kwota wydatków zablokowanych stanowiła 0,3% wydatków planowanych. Blokad dokonano 27 grudnia 2023 r. Jedną dotyczyła zablokowania niewykorzystanych planowanych wydatków w budżecie państwa dotyczących współfinansowania projektu PO WER (44,1 tys. zł), druga na kwotę 15,3 tys. zł dotyczyła niewykorzystanych środków przeznaczonych na sfinansowanie wynagrodzeń wraz z pochodnymi od 1 czerwca 2023 r., w przeliczeniu na jednego pełno zatrudnionego w grupie członków korpusu służby cywilnej w BRPP.

Zatrudnienie i wynagrodzenie¹⁹

Przeciętne zatrudnienie w BRPP wyniosło 106 osób i było o pięć osób wyższe niż w 2022 r. Wydatki na wynagrodzenia brutto w 2023 r. wyniosły 11 493,2 tys. zł i wzrosły o 7,1% w porównaniu do roku 2022 (10 728,2 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na osobę w 2023 r. wyniosło 9,0 tys. zł tj. było o 2,1% wyższe niż w 2022 r. (8,9 tys. zł). Wynagrodzenie członka korpusu służby cywilnej wzrosło w 2023 r. do 9,3 tys. zł tj. o 2,1%, w stosunku do 2022 r. (9,1 tys. zł). W 2023 r. w BRPP występowała wysoka fluktuacja stanu zatrudnienia w BRPP. Na 1 grudnia 2023 r. fluktuacja osób wynosiła 21,0%, a etatów 21,8%. Było to związane z odejściem 26 pracowników od początku roku, co odpowiadało 24,8 etatu. Zmniejszenie stanu zatrudnienia dotyczyło głównie: Departamentu Współpracy (osiem osób), Departamentu Organizacyjno-Administracyjnego oraz Departamentu Postępowania Wyjaśniających (po sześć osób), a także Departamentu Finansowego (dwie osoby). Dyrektor Generalny wyjaśnił, że: *zmiana przeciętnego zatrudnienia nie zawsze jest spowodowana wzrostem lub spadkiem zatrudnienia. Do przeciętnego zatrudnienia nie wlicza się osób np. będących na urloпах bezpłatnych, wychowawczych i macierzyńskich oraz zasiłkach chorobowych. Na pozorny wzrost może również wpływać krótszy okres wakujących stanowisk w porównywanych okresach.*

W 2023 r. liczba zawartych umów cywilnoprawnych zmalała o 11,8% w porównaniu do 2022 r. Łącznie zawarto 30 umów. Szczegółowym badaniem, na podstawie doboru celowego, objęto 21 z nich z czego: sześć dotyczyło dodatkowego wynagrodzenia dotyczącego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego zgodnie z art. 22⁴ ustawy z 6 lipca 1982 r. *o radcach prawnych*²⁰, dwanaście dotyczyło sporządzania opinii medycznych oraz po jednej usługi wykonania przewozu, wsparcia Departamentu Organizacyjno-Administracyjnego w pracach związanych z prowadzeniem i utrzymaniem w należytym stanie pojazdów oraz opracowaniu strategicznych i szczegółowych uregulowań w zakresie bezpieczeństwa informacji. W przypadku trzech umów stwierdzono brak rzetelnego nadzoru nad ich realizacją i rozliczeniem.

Biuro nie dochowało rzetelności przy realizacji postanowień § 3 ust. 8 dwóch umów zawartych ze zleceniobiorcą dotyczących sporządzania opinii medycznych²¹. Zleceniobiorca przekroczył dopuszczalną liczbę 60 godzin wykonania umowy zlecenia przypadającą w danym miesiącu kalendarzowym o 195 godzin w styczniu i 25 godzin 30 min w marcu 2023 r. Zgodnie z postanowieniami umowy, zleceniobiorca miał obowiązek natychmiast poinformować zleceniodawcę o przekroczeniu i bez jego zgody nie mógł kontynuować wykonywania przedmiotu umowy ponad ustaloną liczbą godzin miesięcznie. Dyrektor Generalny wyjaśnił, że: *przekroczenie 60 godzin, zgodnie z par. 3 ust. 8 umowy, nie powoduje automatycznie braku możliwości dalszej realizacji przedmiotu umowy.* Dodatkowo Dyrektor Departamentu Prawnego BRPP, sprawujący nadzór merytoryczny nad wykonaniem przedmiotu umowy, wyjaśnił, że zleceniobiorca informował w rozmowach telefonicznych, że w czasie realizacji zadania otrzymywał do sporządzenia wiele opinii z Departamentu Postępowania Wyjaśniających. Dodatkowo

¹⁹ Dane na podstawie sprawozdania Rb-70.

²⁰ Dz. U. z 2024 r. poz. 499.

²¹ Umowa zlecenie nr 6/2023 z 11 stycznia 2023 r. oraz umowa zlecenie nr 16/2023 z 15 marca 2023 r. Łączne wydatki zrealizowane z naruszeniem zapisów umowy 14,0 tys. zł.

Dyrektor Departamentu Prawnego wskazał, że umowa nie reguluje formy informowania BRPP o przekroczeniu godzin, a ze względu na fakt, że miało to miejsce na początku realizacji nowo podpisanych umów Biuro odstąpiło od ich aneksowania.

W ocenie NIK, postanowienia umów zawarte w § 3 ust.8 jednoznacznie wskazują na obowiązek poinformowania o fakcie przekroczenia w danym miesiącu dopuszczalnej liczby godzin, dalsza realizacja przedmiotu umowy możliwa jest po otrzymaniu przez zleceniobiorcę zgody na jej kontynuowanie. NIK nie zgadza się z argumentacją przedstawioną w wyjaśnieniach. Umowy nie precyzowały formy powiadomienia o formie przekroczeniu, jednak w ocenie NIK, informowanie przez zleceniobiorcę o przekroczeniu godzin jest obligatoryjne, a Biuro każdorazowo powinno wydawać zgodę na dalszą realizację przedmiotu umowy, zachowując formę pisemną przy tego typu działaniach, zgodnie z § 8 ust. 1 zawartych umów oraz z uwagi na dochowanie należytej staranności przy dokumentowaniu sposobu i zakresu realizacji postanowień umowy.

W postanowieniach realizacji umowy²² dotyczącej opracowania szczegółowych uregulowań w zakresie bezpieczeństwa informacji przez zaprojektowanie i wdrożenie Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji (dalej: „SZBI”), w tym Polityki Bezpieczeństwa Informacji (dalej: „PBI”), wprowadzono zmiany dotyczące formy materiałów szkoleniowych opracowanych przez wykonawcę oraz terminu przeprowadzenia audytu powdrożeniowego, bez zachowania formy pisemnej. Było to niezgodne z § 9 ust.1 umowy zawartej ze zleceniobiorcą. Etap II realizacji tej umowy składał się z trzech elementów²³, z określonym wspólnym terminem realizacji na 21 lutego 2023 r. Szkolenie na platformie e-learningowej udostępniono pracownikom Biura 18 sierpnia 2023 r., tj. 178 dni po terminie wskazanym w umowie. Przeprowadzenie audytu powdrożeniowego nastąpiło 30 września 2023 r., a jego przekazanie potwierdzono protokołem z 4 października 2023 r., tj. 225 dni po terminie wskazanym w umowie. Rozliczenie finansowe umowy i poniesienie wydatku nastąpiło pomimo braku pełnej realizacji postanowień umowy odnośnie szkolenia i audytu powdrożeniowego. Dyrektor Generalny, odnośnie szkoleń pracowników, wyjaśnił, że: przekazana dokumentacja szkoleniowa była gotowa do dystrybucji do pracowników na koniec realizacji umowy zlecenia, jednak Biuro Rzecznika Praw Pacjenta zdecydowało się o przygotowaniu atrakcyjniejszej formy szkoleniowej – materiał video (...). Dodatkowo odnośnie braku możliwości realizacji audytu powdrożeniowego wyjaśniono, że przeszkodą w realizacji tego zadania był fakt, że BRPP w dacie zakończenia umowy zlecenia nie wdrożyło formalnie SZBI, co miało miejsce dopiero w marcu (...). Dodatkowo odnośnie braku aneksu dotyczącego przedłużenia realizacji II etapu umowy, BRPP przyznało, że *forma aneksu byłaby właściwszym rozwiązaniem na wydłużenie czasu na realizację przedmiotu umowy (...)*.

NIK zwraca uwagę, że zaakceptowane przez Rzecznika Praw Pacjenta postanowienia podpisanej umowy jednoznacznie wskazywały konieczność dochowania pisemnej wersji ewentualnych zmian zakresu treści umowy. Działania podjęte przez BRPP w tym zakresie były nierzetelne i wskazywały na brak należytego wykonywania postanowień zawartej i przygotowanej przez pracowników BRPP umowy. Nieprzedłużenie terminu realizacji II etapu umowy dotyczącego przeprowadzenia szkolenia oraz audytu powdrożeniowego był naruszeniem § 9 ust.1 umowy. Dodatkowo, w ocenie NIK, zapisy umowy, uzależniające wypłatę wynagrodzenia od przedstawienia rachunku wraz z wykazem liczby godzin poświęconej na realizację przedmiotu umowy, nie zabezpieczały w sposób wystarczający interesu Skarbu Państwa przy wydatkowaniu publicznych środków. NIK zwraca uwagę, że wbrew formalnym postanowieniom umowy poniesiono wydatek w kwocie 15,0 tys. zł z niej wynikający, pomimo niezrealizowania w całości postanowień umowy, co było działaniem nierzetelnym.

Wydatki majątkowe i bieżące jednostki

W 2023 r. zrealizowano cztery wydatki majątkowe²⁴, na łączną kwotę 313,5 tys. zł. Wszystkie wydatki zostały ujęte w planie wydatków majątkowych na 2023 r., który zrealizowano w 100,0%.

Kontrolę wydatków przeprowadzono na próbie o wartości 2925,1 tys. zł, co stanowiło 74,0% wydatków pozapłacowych Biura wykonanych w 2023 r. Doboru próby w kwocie 2070,8 tys. zł dokonano losowo metodą monetarną MUS, na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów. Próbę uzupełniono o wydatki w wysokości 854,3 tys. zł, dobrane w sposób celowy. Badaniem objęto łącznie

²² Umowa nr 35/2022 z 6 grudnia 2022 r. Łączne wydatki zrealizowane z naruszeniem zapisów umowy 15,0 tys. zł.

²³ Wdrożenia dokumentacji SZBI i PBI, Szkolenia z zakresu SZBI i PBI oraz przeprowadzenia audytu powdrożeniowego.

²⁴ Zakup zasilacza UPS, przeniesienie praw autorskich – produkcja filmów/animacji, przygotowanie i utrzymanie aplikacji web, moduły szkoleniowe w standardzie SCORM oraz aktualizacja 12 modułów szkoleniowych z przeniesieniem praw autorskich.

77 zapisów księgowych. W wyniku prowadzonego badania stwierdzono, że zaciągane zobowiązania mieściły się w planie finansowym, a wydatki dokonywano zgodnie z tym dokumentem.

W badanej próbie wydatków, stwierdzono 23 przypadki dokonywania płatności na podstawie faktur *pro forma*, co było niezgodne ze sposobem prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych. Łączna kwota wydatków dokonanych na podstawie faktur właściwych wyniosła 47,5 tys. zł z czego zaliczkowano 45,9 tys. zł. Wydatki na podstawie faktur *pro forma* dotyczyły kosztów usług m.in. ponoszonych na delegację pracowników i związanych z tym kosztów noclegów i parkingów, ponadto zakupu kartek świątecznych, czasopisma dotyczącego marketingu mediów, kalendarzy, telewizora oraz certyfikatów do bezpiecznych połączeń internetowych, a także zakupu licencji pakietu systemu e-Faktur. Wydatkowanie środków budżetowych na podstawie faktur *pro forma* naruszało § 15 ust. 6 rozporządzenia Ministra Finansów z 7 grudnia 2010 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych²⁵ stanowiący, że zaliczki mogą być udzielone wyłącznie w zakresie określonym w odrębnych przepisach. Rzecznik wyjaśnił, że dokonywanie płatności w powyższych przypadkach wynikało z konieczności zapewnienia sprawnej i płynnej realizacji bieżących zadań urzędu, a faktury *pro forma* zatwierdzał Główny Księgowy i Dyrektor Generalny. Wyjaśniono, że BRPP podejmuje próby uzyskania faktur z odroczonym terminem płatności, niestety nie zawsze się to udaje, a *Biuro stoi przed koniecznością wstrzymania czy realizacji określonego zadania*. Rzecznik wskazał ponadto, że wykonawcy realizując indywidualne zamówienia dla BRPP, zabezpieczają swoje interesy dotyczące otrzymania zapłaty za wykonaną usługę.

NIK nie może zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami, gdyż dokonywanie zakupów i ponoszenie wydatków powinno być dokumentowane fakturą VAT, a stosowanie faktur *pro forma* powinno być wyjątkiem zarezerwowanym dla sytuacji szczególnych. NIK zwraca uwagę, że w przypadku konieczności dokonania przedpłat jednostka może skorzystać np. z możliwości udzielenia zaliczki pracownikowi na poczet planowanej podróży służbowej. Faktura *pro forma* jest dokumentem wystawianym w obrocie gospodarczym, ale spełnia jedynie funkcję informacyjną. Nie jest to dokument księgowy, nie odzwierciedla sprzedaży ani żadnej innej operacji gospodarczej, a jej celem może być np. potwierdzenie złożenia oferty, przyjęcia zamówienia do realizacji lub wezwanie do zapłaty. Przedstawione wyjaśnienia nie wskazują na konieczność korzystania z tej formy płatności i stanowią, w ocenie NIK, działania sprzeczne z przywołanym przepisem.

W BRPP nie dochowano należytej staranności dotyczącej przestrzegania procedury obiegu, kontroli, opisu dowodów finansowo-księgowych oraz ewidencji, co było niezgodne z obowiązującymi w Biurze Rzecznika Praw Pacjenta regulacjami w tym zakresie²⁶ i świadczyło o słabości systemu kontroli zarządczej, sprawowanej na podstawie art. 68 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych. Dotyczyło to płatności w kwocie 34,5 tys. zł za fakturę nr FVS/0019/23 za usługę szkoleniową polegającą na opracowaniu koncepcji zarządzania projektami w Biurze, przed zatwierdzeniem faktury do wypłaty, co było niezgodne z § 8 ust. 3 zarządzenia obiegu i kontroli dowodów finansowo-księgowych. Dyrektor Generalny wyjaśnił, że: *zaplanowane przelewy na dany dzień są przygotowywane i w miarę możliwości podpisywane w pierwszej połowie dnia. (...) pracownik pomyłkowo dokonał wysyłki przelewu mimo braku zatwierdzenia faktury. (...) Ilość przelewów w tym dniu przekraczała liczbę 170 sztuk. Przelewy zostały podpisane po godzinie 15. Pracownik działał pod presją czasu i z uwagi na to nie sprawdził z należytą uwagą, czy ten konkretny dokument został podpisany*.

NIK zwraca uwagę, że dokonywanie wydatków budżetowych wymaga dochowania należytej staranności na każdym etapie jego procedowania zarówno przez pracownika merytorycznego, pracownika zatwierdzającego oraz pracownika odpowiadającego za wykonanie płatności. NIK zwraca uwagę, że wprowadzone uregulowania wewnętrzne mają na celu wyeliminowanie ewentualnych błędów, a ich przestrzeganie jest niezbędne w celu rzetelnego i gospodarnego realizowania wydatków. Brak mechanizmów zapobiegających opisanej sytuacji, która była co prawda incydentalna, może prowadzić do nieuprawnionego wydatkowania środków na szerszą skalę bez żadnej kontroli, a w konsekwencji do wyłudzeń i oszustw.

W 2023 r. dla pracowników Biura, biorących udział w wydarzeniach promocyjnych, zakupiono kurtki softshell. Zakupiono 149 takich kurtek, co stanowiło większą liczbę niż planowana liczba pracowników

²⁵ Dz. U. z 2019 poz. 1718.

²⁶ Zarządzenie nr 6/2017 Rzecznika Praw Pacjenta z 24 stycznia 2017 r. w sprawie ustalenia zasad (polityki) rachunkowości Biura Rzecznika Praw Pacjenta, zmienione Zarządzeniem nr 13/2017 z dnia 28 grudnia 2017 r. oraz Zarządzeniem nr 27/2023 r. z 31 października 2023 r.; Zarządzenie nr 22/2018 Dyrektora Generalnego Biura Rzecznika Praw Pacjenta z dnia 6 kwietnia 2018 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji obiegu i kontroli dowodów finansowo-księgowych, zasad ich sporządzania i ewidencji w Biurze Rzecznika Praw Pacjenta,

zatrudnionych w Biurze (zaplanowana liczba 125 etatów). Nie opracowano zasad przydziału i użytkowania a łączna kwota wydatków poniesionych na zakup kurtek wyniosła 31,3 tys. zł. W ocenie NIK kupno takiej liczby kurtek było niecelowe i niegospodarne. Zgodnie z wnioskiem o wyrażenie zgody na realizację zamówienia²⁷, kurтки miały być przeznaczone dla pracowników biorących udział w wydarzeniach promocyjnych Biura w okresie jesienno-zimowym oraz w celach promocyjnych urzędu. Obowiązujące zarządzenie²⁸ dotyczące przydziału środków odzieży indywidualnej i ochronnej wskazuje zakres przydziału, okres używalności oraz wskazuje wprost stanowiska służbowe upoważnione do przyznania środków ochrony indywidualnej. Nie określono zasad przydziału, użytkowania i grupy odbiorców zakupionych kurtek. Dyrektor Generalny wyjaśnił, że: *zakup kurtek był przemyślany i uwzględniał aktualne na dzień przygotowania zamówienia planowane zatrudnienie (w tym planowane nowe etaty w ramach funduszy kompensacyjnych), a także występujący od dłuższego czasu wysoki wskaźnik rotacji zatrudnienia*. Rzecznik wyjaśnił, że procedowanie zakupu kurtek rozpoczęto po licznych uwagach i prośbach pracowników uczestniczących w akcjach promocyjnych w warunkach plenerowych i planowano rozdać je wszystkim zatrudnionym pracownikom. Rzecznik wskazał także, że ze względu na długi czas realizacji zamówienia (...) *kurtki dotarły do Biura po okresie intensywnych akcji promocyjnych i informacyjnych*.

W ocenie NIK, dokonanie zakupu takiej liczby kurtek, przy założeniu, iż były one przeznaczone w szczególności dla pracowników zajmujących się promocją było działaniem niegospodarnym. Jak wskazał Rzecznik, ze względu na długi czas realizacji zamówienia kurтки dotarły do Biura po okresie intensywnych akcji promocyjnych i informacyjnych. Zdaniem NIK brak określenia zasad przydziału i użytkowania kurtek przez pracowników BRPP wskazuje na nierzetelność dotyczącą zakupu i rozporządzania mieniem. Pozwala to na dowolność w dysponowaniu zakupioną odzieżą, co budzi wątpliwości, co do zasadności przyznania kurtek właściwym osobom i gospodarnego wydatkowania środków publicznych.

Zamówienia publiczne

W planie zamówień publicznych na 2023 r. w Biurze ujęto łącznie siedem pozycji, z których dwie dotyczyły kilku realizowanych zamówień. Przeprowadzono 15 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, realizowanych w oparciu o przepisy uzp, na łączną kwotę netto 3046,8 tys. zł, wszystkie były ujęte w planie zamówień. Dodatkowo w BRPP dokonywano zamówień z wyłączeniem uzp, realizowanych w oparciu o wewnętrzne regulacje dotyczące zakupów. W tym trybie zrealizowano 408 wydatków o łącznej wartości netto 1720,7 tys. zł. Stosownie do wymogów art. 98 ust. 1 i 2 uzp, BRPP przekazało 9 lutego 2024 r. roczne sprawozdanie dotyczące zamówień udzielonych w 2023 r. Badaniem szczegółowym objęto jedno postępowanie przeprowadzone w trybie podstawowym, o którym mowa w art. 275 ust. 1 uzp, dotyczące dostawy modułów szkoleniowych, usługi aktualizacji modułów szkoleniowych, usługi testów bezpieczeństwa platformy e-learningowej, a także dostawy aplikacji web/narzędzia informatycznego do prowadzenia autoweryfikacji przez podmioty lecznicze w ramach i na potrzeby projektu PO WER. Zamówienie ujęto w planie zamówień, BRPP miało środki na jego realizację. Zamówienie było także ujęte w ramach zadań przewidzianych do realizacji w projekcie PO WER. W ramach realizacji zamówienia zawarto umowę z wybranym w toku postępowania oferentem. Kwota zawartej umowy oraz dokonane na jej podstawie wydatki były zgodne ze złożoną ofertą i wymogami określonymi w toku prowadzonego postępowania. Łączna kwota wydatków tytułem realizacji zamówienia w 2023 r. wyniosła 193,0 tys. zł. Postępowanie realizowano zgodnie z wymogami uzp, poza przypadkiem dotyczącym przekazania Prezesowi UZP informacji o złożonych ofertach. Otwarcie ofert w postępowaniu nastąpiło 3 listopada 2023 r., natomiast informację do Prezesa UZP o złożonych ofertach przekazano 13 listopada 2023 r. tj. trzy dni po terminie określonym w art. 81 uzp, zgodnie z którym przekazanie informacji powinno nastąpić nie później niż 7 dni od dnia otwarcia ofert. Dyrektor Departamentu Organizacyjno-Administracyjnego wyjaśnił, że: (informację przekazano) *z opóźnieniem ze względu na permanentne obciążenie pracą wydziału odpowiedzialnego m.in. za proces zamówień publicznych (...)*. Dyrektor wyjaśnił także, że: *osobiście przygotowywał i realizował to zamówienie i niezwłocznie po powrocie z urlopu obowiązków sprawozdawczy do Prezesa UZP został zrealizowany*.

W ocenie NIK, nawet uzasadniona nieobecność pracownika realizującego zadanie lub niewystarczająca liczba pracowników, nie może być powodem naruszenia przepisów ustawy. BRPP powinno zapewnić organizację pracy w taki sposób, aby dochować wszystkich wymogów formalnych w toku udzielania

²⁷ Wniosek Nr RzPP-AOS-WAD.261.2.11.2023 z 18 września 2023 r.

²⁸ Zarządzenie nr 26/2018 Dyrektora Generalnego Biura Rzecznika Praw Pacjenta z dnia 11 kwietnia 2023 r. w sprawie zasad przydziału środków ochrony indywidualnej, odzieży i obuwia roboczego oraz wpłaty ekwiwalentów.

zamówień. NIK zwraca uwagę, że nieprawidłowości dotyczące zamówień publicznych wystąpiły kolejny rok z rzędu.

Rezerwy utworzone na przeciwdziałanie COVID-19 oraz Fundusz Pomocy

W 2023 r. Rzecznik nie otrzymał od Prezesa Rady Ministrów wiążącego polecenia wpłaty środków pieniężnych na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 na podstawie art. 69 ust. 2 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. *o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych* oraz niektórych innych ustaw²⁹, jak również na Fundusz Pomocy na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. *o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa*³⁰.

Dane liczbowe dotyczące wydatków budżetu państwa oraz zatrudnienia i wynagrodzenia w części 66 – Rzecznik Praw Pacjenta przedstawiają tabele stanowiące załączniki 7.4 i 7.5 do Informacji.

4.2.2. WYDATKI BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH

Wydatki budżetu środków europejskich w 2023 r. wyniosły 1815,8 tys. zł i stanowiły 88,6% planu po zmianach (2050,3 tys. zł) oraz 72,0% wykonania z 2022 r. (2522,3 tys. zł). Wydatki przeznaczono na realizację projektu PO WER. Wydatki te nie zostały ujęte w ustawie budżetowej na 2023 r. z uwagi na pierwotnie planowane zakończenie realizacji projektu z końcem 2022 r. Rzecznik w grudniu 2022 r. zwrócił się z wnioskiem o wydłużenie terminu realizacji projektu do końca października 2023 r., występując do Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej o zmianę decyzji o zapewnieniu finansowania realizacji zadania. W czerwcu otrzymano aneks do porozumienia o dofinansowanie projektu PO WER i przedłużenie realizacji do końca października 2023 r. W związku z wystąpieniem ryzyka braku możliwości realizacji całości zadań wynikających z wniosku o dofinansowanie, we wrześniu 2023 r. zwrócono się o wydłużenie terminu realizacji projektu PO WER do końca 2023 r. Proces zawierania aneksu do porozumienia trwał dłużej niż zakładano, co spowodowało opóźnienia w realizacji projektu PO WER i faktyczna realizacja zadań nastąpiła od lipca 2023 r.

Projekt PO WER zakończono w grudniu 2023 r., kwota całości poniesionych wydatków projektu (wg. stanu na 31 grudnia 2023 r.) wyniosła 5617,6 tys. zł, a kwota łączna wszystkich zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 3715,3 tys. zł. Zrealizowano wszystkie planowane zadania, osiągnięto zakładane efekty dotyczące planowanych wskaźników, których realizacja wynosiła od 100% do 118%.

W roku 2023 na podstawie siedmiu decyzji zwiększono plan wydatków budżetu środków europejskich do łącznej kwoty 2050,3 tys. zł. Kwota poniesionych wydatków wyniosła 1815,8 tys. zł, co stanowiło 88,6% całości środków przyznanych. Niewykorzystanie kwoty środków z rezerw celowych w wysokości 234,5 tys. zł wynikało m.in. z: uzyskania korzystniejszych wartości zamówień w stosunku do planowanych w projekcie PO WER, niewykorzystania wszystkich zaplanowanych miejsc noclegowych w związku z mniejszym udziałem uczestników oraz zmniejszenia liczby szkoleń w stosunku do planu, niższych wynagrodzeń osób realizujących projekt PO WER w stosunku do zakładanego pierwotnie planu. Szczegółowym badaniem, na podstawie doboru celowego, objęto wykorzystanie środków przyznanych trzema decyzjami zwiększającymi plan wydatków środkami z rezerw celowych w łącznej wysokości 801,4 tys. zł, których wykonanie wyniosło 676,4 tys. zł (84,4%). Wykorzystanie rezerw wyniosło odpowiednio: 100,0%, 81,0% z uwagi na mniejszy udział uczestników szkoleń i ich liczby w projekcie oraz 60,2% z uwagi na zaangażowanie w projekcie osób z niższymi wynagrodzeniami w stosunku do pierwotnie planowanych.

W 2023 r. dokonano jednej blokady planowanych wydatków - na podstawie art. 177 ust. 3 pkt. 2 w związku z art. 177 ust. 1 pkt. 3 ustawy o finansach publicznych. Zablokowano kwotę 234,4 tys. zł niewykorzystanych środków otrzymanych z rezerw celowych na realizację zadań projektu PO WER. Blokada dotyczyła niewykorzystanych środków na wynagrodzenia, podróże służbowe oraz szkolenia pracowników BRPP. Z uwagi na realizację projektu PO WER do końca 2023 r. decyzję podjęto niezwłocznie po powzięciu informacji, że wydatek nie zostanie zrealizowany tj. 27 grudnia 2023 r.

Dane liczbowe dotyczące wydatków budżetu środków europejskich w części 66 – Rzecznik Praw Pacjenta przedstawia tabela stanowiąca załącznik 7.6 do Informacji.

²⁹ Dz. U. poz. 568.

³⁰ Dz. U. z 2024 poz. 167 ze zm.

4.3. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych sprawozdań za 2023 r. przez Biuro Rzecznika Praw Pacjenta:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia sprawozdań objęto również sprawozdanie za IV kwartał 2023 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

W rocznych sprawozdaniach budżetowych stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sprawozdaniu Rb-27 nieprawidłowo wykazano kwotę należności oraz kwotę salda końcowego należności pozostałych do zapłaty. Kwota wykazana w rocznym sprawozdaniu Rb-27 była wyższa o 0,9 tys. zł niż wartość salda konta 221 *Należności z tytułu dochodów budżetowych*. Dodatkowo na wartość należności w sprawozdaniu wpłynęła zawyżona o 2,7 tys. zł kwota odsetek za opóźnienie.

Nieprawidłowość usunięto w trakcie trwania czynności kontrolnych NIK. Skorygowano wartość odsetek i sporządzono korektę sprawozdania Rb-27.

2. W sprawozdaniu Rb-27 jako zaległości netto wykazano należności, których termin płatności nie minął, co było niezgodne z § 5 ust. 2 pkt 5 załącznika nr 35 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej³¹, który stanowi, że w odpowiednich kolumnach salda końcowego wykazuje się należności pozostałe do zapłaty, w tym zaległości netto (należności pozostałe do zapłaty, których termin zapłaty minął i mogą być egzekwowane). Nieprawidłowo wykazanymi zaległościami netto w kwocie 329,4 tys. zł były należności z tytułu kar pieniężnych nałożonych na podmioty udzielające świadczeń zdrowotnych. Cztery decyzje nakładające kary wydano w dniach 21-31 grudnia 2023 r. z 14-dniowym terminem płatności.

Nieprawidłowość usunięto w trakcie trwania czynności kontrolnych NIK. Sporządzono korektę sprawozdania Rb-27.

3. W sprawozdaniach Rb-28, Rb-28UE i Rb-28 Programy za 2023 r. nieprawidłowo wykazano wydatki w paragrafie 430 i 441, w kwocie 0,6 tys. zł. Nieprawidłowe kwoty w sprawozdaniach były skutkiem zaewidencjonowania wydatków w niewłaściwych paragrafach klasyfikacji budżetowej tj. w paragrafie 430 zamiast 441.

Nieprawidłowość usunięto w trakcie trwania czynności kontrolnych NIK. Sporządzono korekty sprawozdań Rb-28, Rb-28UE i Rb-28 Programy.

Pozostałe nieprawidłowości, ustalone w trakcie kontroli, polegały na:

1. Nieokreśleniu w *Zasadach (polityce) rachunkowości* Biura Rzecznika Praw Pacjenta przyjętych zasad klasyfikacji zdarzeń, zasad prowadzenia kont ksiąg pomocniczych oraz ich powiązania z kontami księgi głównej, co było niezgodne z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości³² który stanowi, że *jednostka powinna mieć dokumentację opisującą w języku polskim przyjęte przez nią zasady (politykę) rachunkowości, a w szczególności dotyczące: (...) 3) sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, w tym co najmniej: a) zakładowego planu kont, ustalającego wykaz kont księgi głównej, przyjęte zasady*

³¹ Dz.U. 2024 r. poz. 454.

³² Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.

klasyfikacji zdarzeń, zasady prowadzenia kont ksiąg pomocniczych oraz ich powiązania z kontami księgi głównej.

2. Niezachowaniu zgodności kont księgi głównej między systemem finansowo-księgowym a zakładowym planem kont określonym w obowiązujących w BRPP zasadach (polityce rachunkowości)³³.

Konto 104 na którym ewidencjonowano operacje księgowe w zestawieniu obrotów i sald nie miało nazwy oraz nie zostało ujęte w planie kont w polityce rachunkowości. Konto 230 występowało w zestawieniu obrotów i sald, ale nie zostało ujęte w planie kont w polityce rachunkowości. Dla kont 102, 103, 241 w systemie finansowo-księgowym nie wpisano nazwy. Konta 740, 820, 981, 992, 997 nie występowały w zestawieniu obrotów i sald (wydruk z systemu finansowo-księgowego również z kontami, na których były zerowe obroty), a były określone w planie kont w polityce rachunkowości. Nazwy kont 072, 101, 130, 131, 132, 135, 136, 138, 139, 810 w zestawieniu obrotów i sald (wydruk z systemu finansowo-księgowego) były inne niż w planie kont w polityce rachunkowości.

3. Nieprowadzeniu dla operacji klasyfikowanych w paragrafach z czwartą cyfrą dziewięć ewidencji szczegółowej według podziałek klasyfikacji wydatków budżetowych na koncie 130 *Rachunek bieżący wydatków budżetowych* ani na kontach korespondujących z kontem 130, co było niezgodne z załącznikiem nr 3 do rozporządzenia w sprawie rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa³⁴, w którym określono zasady klasyfikacji zdarzeń. *Na stronie Ma konta 130 ujmuje się: 1) zrealizowane wydatki budżetowe zgodnie z planem finansowym jednostki, jak również środki pobrane do kasy na realizację wydatków budżetowych (ewidencja szczegółowa według podziałek klasyfikacji wydatków budżetowych), w korespondencji z właściwymi kontami zespołów: 1, 2, 3, 4, 7 lub 8. Ewidencja szczegółowa według podziałek klasyfikacji budżetowej może być też stosowana alternatywnie na kontach korespondujących z kontem rachunku bieżącego jednostki.*

Operacje księgowane na koncie Ma 130-... i koncie korespondującym nie miały określonej klasyfikacji budżetowej w szczególności dział, rozdział, paragraf. Klasyfikacja była wskazywana w prowadzonej dodatkowej kartotece paragrafów. Dla operacji klasyfikowanych w paragrafach z czwartą cyfrą dziewięć nie prowadzono dodatkowej kartoteki paragrafów przy operacjach na koncie Ma 130-... i koncie korespondującym. Brak było możliwości ustalenia wydatków według paragrafów dla operacji w kwocie 339,8 tys. zł.

Sprawozdania roczne na ogół sporządzano terminowo. Sprawozdanie Rb-Z za IV kwartał 2023 r. przekazano do Urzędu Statystycznego 19 lutego 2024 r., co było niezgodne z rozporządzeniem Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych³⁵, które zobowiązuje do przekazania sprawozdania w terminie do 14 lutego.

³³ Załącznik do zarządzenia nr 27/2023 Rzecznika Praw Pacjenta z dnia 31 października 2023 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie ustalenia zasad (polityki) rachunkowości Biura Rzecznika Praw Pacjenta.

³⁴ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 września 2017 r. w sprawie rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2020 r. poz. 342).

³⁵ Dz.U. 2023 r. poz. 652.

5. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA PLANU FINANSOWEGO FUNDUSZU KOMPENSACYJNEGO BADAŃ KLINICZNYCH

5.1. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO

Fundusz Kompensacyjny Badań Klinicznych utworzono 14 kwietnia 2023 r. na podstawie przepisów ustawy *o badaniach klinicznych*. Plan finansowy ustalono 29 maja 2023 r. tj. z dwutygodniowym przekroczeniem terminu określonego w art. 89 ust. 3 ustawy *o badaniach klinicznych*, który stanowi, że pierwszy plan finansowy Funduszu Kompensacyjnego Badań Klinicznych, obejmujący okres od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu wejścia w życie ustawy, do 31 grudnia 2023 r. Rzecznik Praw Pacjenta ustali w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy, we współpracy z Ministrem Zdrowia, po zasięgnięciu opinii Ministra Finansów. Ustawa weszła w życie 14 kwietnia 2023 r., zatem plan powinien być ustalony do 14 maja 2023 r.

Projekt planu przesłano Ministrowi Zdrowia i Ministrowi Finansów 9 maja 2023 r. Minister Finansów 12 maja 2023 r. zgłosił uwagi do planu. Rzecznik Praw Pacjenta przesłał skorygowany plan finansowy 17 maja 2023 r. Ministrowi Finansów i Ministrowi Zdrowia. Minister Finansów zaopiniował plan pozytywnie 23 maja 2023 r. a Minister Zdrowia pismem z 25 maja 2023 r. poinformował, że nie wnosi uwag do projektu planu.

Rzecznik Praw Pacjenta wyjaśnił, że z powodu konieczności wprowadzenia zmian w projekcie planu finansowego po otrzymaniu uwag z Ministerstwa Finansów nie udało się dochować przez wszystkie strony ustawowego terminu.

Plan finansowy opracowano na podstawie założeń zawartych w ocenie skutków regulacji projektu ustawy *o badaniach klinicznych*.

Przychody Funduszu na 2023 r. zaplanowano w wysokości 8767,0 tys. zł, w tym wpłaty sponsorów³⁶ z tytułu wniosków o wydanie pozwolenia na badanie kliniczne (8632,0 tys. zł), opłaty za złożenie wniosku o przyznanie świadczenia kompensacyjnego (15,0 tys. zł) oraz odsetki (120,0 tys. zł).

Koszty Funduszu zaplanowano na poziomie 4607,0 tys. zł, w tym: 4300,0 tys. zł na wypłatę świadczeń kompensacyjnych; 267,0 tys. zł na koszty własne oraz 40,0 tys. zł na koszty inwestycyjne.

W 2023 r. plan finansowy Funduszu nie był zmieniany.

Dla Funduszu nie opracowano planów rzeczowo-finansowych ani procedur analizy wykonania takich planów. Specyfika Funduszu umożliwiła ustalenie zrealizowanych zadań na podstawie ewidencji księgowej i dokumentacji stanowiącej podstawę zrealizowanych kosztów.

Sprawozdanie z realizacji planu finansowego za 2023 r. przekazano Ministrowi Zdrowia 21 marca 2024 r., tj. z trzytygodniowym przekroczeniem terminu określonego w art. 89 ust. 4 ustawy *o badaniach klinicznych*, który stanowi, że pierwsze sprawozdanie z realizacji planu finansowego Rzecznik Praw Pacjenta składa ministrowi właściwemu do spraw zdrowia w terminie do 29 lutego 2024 r. za okres od dnia wejścia w życie ustawy do 31 grudnia 2023 r.

5.1.1. WYKONANIE PLANU PRZYCHODÓW

Przychody Funduszu w 2023 r. zrealizowano na poziomie 9743,6 tys. zł, co stanowiło 111,1% przychodów planowanych (8767,0 tys. zł). Głównym źródłem przychodów były wpłaty sponsorów z tytułu wniosków o wydanie pozwolenia na badanie kliniczne, które wyniosły 9539,2 tys. zł, co stanowiło 97,9% przychodów ogółem oraz 110,5% przychodów planowanych. Odsetki od depozytów overnight³⁷ wyniosły 203,2 tys. zł (169,3% kwoty planowanej). Pozostałe przychody stanowiły opłaty za złożenie wniosku o przyznanie świadczenia kompensacyjnego w kwocie 1,2 tys. zł (8% kwoty planowanej), które faktycznie były przychodami Funduszu Kompensacyjnego Zdarzeń Medycznych i Funduszu Kompensacyjnego Szczepień Ochronnych.

---

³⁶ Osoba fizyczna, przedsiębiorstwo, instytucja lub organizacja, która jest odpowiedzialna za podjęcie badania klinicznego, zarządzanie nim oraz organizację jego finansowania

³⁷ Dalej: „O/N”.

Dysponent Funduszu nie dochował należytej staranności przy weryfikacji wpłat z tytułu opłat za złożenie wniosku o przyznanie świadczenia kompensacyjnego. W 2023 r. wpłynęły trzy wnioski (dwie opłaty) o przyznanie świadczenia kompensacyjnego z Funduszu Kompensacyjnego Badań Klinicznych. Rzecznik Praw Pacjenta odmówił wszczęcia postępowania i opłaty zwrócono. Na 31 grudnia 2023 r. wykazano przychody z tego tytułu w kwocie 1,2 tys. zł. Zaewidencjonowane na rachunku Funduszu wpływy z tytułu opłat nie stanowiły jednak jego przychodów, ponieważ były opłatami wniesionymi w związku ze złożeniem wniosków do innych Funduszy tj. Funduszu Kompensacyjnego Zdarzeń Medycznych i Funduszu Kompensacyjnego Szczepień Ochronnych. Środki nie zostały przekazane do właściwych Funduszy.

Główna Księgowa wyjaśniła, że przychody z tytułu opłat za złożenie wniosku widniejące w sprawozdaniach RB-33 i RB-40 wynikają z przekazania opłat przez wnioskodawców na niewłaściwy rachunek bankowy. Tytuły wpłat nie pozwoliły na identyfikację i przypisanie wpłaty do właściwego funduszu. Biuro Rzecznika Praw Pacjenta niezwłocznie prześle środki na właściwe rachunki bankowe.

Na koniec 2023 r. Fundusz nie miał zaewidencjonowanych żadnych należności.

Dane liczbowe dotyczące wykonania planu przychodów Funduszu przedstawia tabela, stanowiąca załącznik 7.7 do Informacji.

5.1.2. WYKONANIE PLANU KOSZTÓW

Zrealizowane w 2023 r. koszty Funduszu wyniosły 39,8 tys. zł, co stanowiło 0,9% kosztów zaplanowanych (4607,0 tys. zł). Koszty poniesiono na zakup oprogramowania do obsługi Funduszu (99,9% kosztów ogółem) oraz opłaty pocztowe (0,1% kosztów ogółem).

Niższe od planowanego wykonanie kosztów Funduszu wynikało głównie z braku wypłaty świadczeń kompensacyjnych. W 2023 r. wpłynęły trzy wnioski o przyznanie świadczenia kompensacyjnego. W związku z tym, że wnioski dotyczyły udziału w badaniach rozpoczętych przed dniem wejścia w życie ustawy *o badaniach klinicznych* wydano postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania, na podstawie art. 89 ust. 2 wymienionej ustawy.

Szczegółowym badaniem objęto koszty w kwocie 39,8 tys. zł poniesione na przygotowanie oraz wdrożenie systemu informatycznego stanowiącego nakładkę w systemie EZD PUW wspierającą obsługę Funduszu. Nie stwierdzono kosztów poniesionych nielegalnie, niegospodarnie lub niecelowo.

Na koniec 2023 r. zobowiązania Funduszu wyniosły 9,3 tys. zł. Zobowiązanie powstało w wyniku przekazania przez sponsora opłaty od wniosku o wydanie pozwolenia na badanie kliniczne w kwocie przewyższającej jej należną wartość. Opłatę zwrócono 9 stycznia 2024 r., z zachowaniem terminu określonego w art. 42 ust. 5 ustawy *o badaniach klinicznych*.

Dane liczbowe dotyczące wykonania planu kosztów Funduszu przedstawia tabela, stanowiąca załącznik 7.7 do Informacji.

5.1.3. STAN FUNDUSZU I GOSPODAROWANIE WOLNYMI ŚRODKAMI

Stan środków pieniężnych Funduszu na 31 grudnia 2023 r. wynosił 9713,1 tys. zł. Środki w całości przekazano Ministrowi Finansów w zarządzenie O/N, zgodnie z art. 78d ust. 2 ustawy o finansach publicznych.

Pierwsze środki, w kwocie 9,4 tys. zł, wpłynęły na rachunek Funduszu 17 kwietnia 2023 r. i w tym dniu zostały po raz pierwszy przekazane w zarządzenie O/N. W trakcie roku średnia dzienna kwota środków przekazywana w zarządzenie O/N wyniosła 5171,8 tys. zł. Przychody Funduszu z tytułu oprocentowania lokat O/N w 2023 r. wyniosły 203,2 tys. zł.

W 2023 r. środków Funduszu nie przekazywano na lokaty terminowe.

Dysponent Funduszu nie opracował pisemnego systemu zarządzania płynnością Funduszu.

5.1.4. EFEKTY RZECZOWE PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI

Fundusz utworzono w celu wypłacania świadczeń kompensacyjnych w przypadku wystąpienia uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia w wyniku udziału w badaniu klinicznym lub w przypadku śmierci uczestnika badania klinicznego w wyniku udziału w badaniu klinicznym.

W 2023 r. nie wypłacono żadnego świadczenia kompensacyjnego.

W planie finansowym w układzie zadaniowym zaplanowano jedno działanie 20.1.7.1. Rozpatrywanie wniosków przez Rzecznika Praw Pacjenta, dla którego miernikiem była *Liczba spraw rozpatrywanych przez Rzecznika Praw Pacjenta*. Miernik zaplanowano na poziomie 110 (szt.), wykonano 3,0%. Wykonanie miernika było na bardzo niskim poziomie, mimo że rozpatrzono 100% spraw.

5.2. SPRAWOZDANIA

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania przez dysponenta Funduszu Kompensacyjnego Badań Klinicznych sprawozdań za 2023 r.:

- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-33),
- z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na 2023 r., planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-40),
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego w układzie zadaniowym (Rb-BZ2).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdanie za IV kwartał 2023 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

W rocznych sprawozdaniach budżetowych stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sprawozdaniu Rb-33 i Rb-40 nieprawidłowo wykazano kwoty przychodów. W poz. G paragraf 0690 sprawozdania Rb-33 i poz. 1.1 części B sprawozdania Rb-40 zawyżono kwoty o 0,3 tys. zł, natomiast w poz. G paragraf 1080 sprawozdania Rb-33 i poz. 1.2 części B sprawozdania Rb-40 zaniżono kwoty o 0,3 tys. zł.

2. W sprawozdaniu Rb-33 i Rb-40 nieprawidłowo wykazano wartość zobowiązań. Na rachunek Funduszu wpłynęły środki w kwocie 1,2 tys. zł które były opłatami wniesionymi w związku ze złożeniem wniosków do Funduszu Kompensacyjnego Zdarzeń Medycznych i Funduszu Kompensacyjnego Szczepień Ochronnych. Ponieważ nie były to przychody Funduszu oraz nie przekazano ich na właściwe rachunki powinny zostać uznane za zobowiązanie i wykazane w sprawozdaniach.

Sprawozdania budżetowe sporządzono terminowo.

6. INFORMACJE DODATKOWE

Najwyższa Izba Kontroli, po przeprowadzonych od 21 grudnia 2023 r. do 8 kwietnia 2024 r. czynnościach kontrolnych, skierowała do Rzecznika Praw Pacjenta wystąpienie pokontrolne.

W wystąpieniu pokontrolnym z 22 kwietnia 2024 r., NIK wniosła o:

- wprowadzenie uregulowań zapewniających w sposób należyty przestrzeganie realizacji postanowień umów zawieranych w BRPP, w szczególności w zakresie dokonywania wydatków po należytej realizacji etapu/zakresu umowy,
- podjęcie działań umożliwiających zapewnienie należytego nadzoru nad procesem realizacji zamówień publicznych prowadzonych w BRPP, w tym zapewnienie niezbędnego zasobu kadrowego,
- zaktualizowanie zasad (polityki) rachunkowości oraz ujednoczenie zakładowego planu kont i kont w systemie finansowo-księgowym,
- dokonanie refundacji środków w kwocie 1,2 tys. zł z rachunku FKBK na rachunki Funduszu Kompensacyjnego Zdarzeń Medycznych i Funduszu Kompensacyjnego Szczepień Ochronnych.

NIK zwróciła również uwagę, że w komórkach organizacyjnych BRPP, pomimo zwiększenia się liczby zadań, nie zwiększono stanu zatrudnienia. Występowały istotne fluktuacje pracowników, które zdaniem NIK przyczyniły się do stwierdzonych nieprawidłowości. NIK zwróciła uwagę na potrzebę wzmocnienia kadrowego Biura, w szczególności w obszarach księgowości, postępowań wyjaśniających oraz zamówień publicznych, które w kolejnym już roku wykazują nieprawidłowości dotyczące procedowania i prowadzenia postępowań o udzielenie zamówień publicznych wynikających z fluktuacji zatrudnienia i obciążenia pracowników.

Rzecznik Praw Pacjenta 10 maja 2024 r. zgłosił trzy zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego. W podjętej uchwale Kolegium Najwyższej Izby Kontroli oddaliło zastrzeżenia w całości.

7. ZAŁĄCZNIKI

7.1. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ W CZĘŚCI 66 – RZECZNIK PRAW PACJENTA

Oceny wykonania budżetu w części 66 – Rzecznik Praw Pacjenta dokonano stosując kryteria³⁸ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w *Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2023 roku*³⁹.

Dochody (D): 487,1 tys. zł

Wydatki (W): 20 010,8 tys. zł

Łączna kwota (G = D + W): 20 497,9 tys. zł

Waga dochodów w łącznej kwocie (Wd = D : G): 0,0238

Waga wydatków w łącznej kwocie: (Ww = W : G): 0,9762

Nieprawidłowości w dochodach: 176,2 tys. zł, co stanowiło 36,2% dochodów części 66. Dotyczyły one niepodejmowania w BRPP niezwłocznie czynności w celu wyegzekwowania należności, co było niezgodne z zasadami dochodzenia należności, w tym wewnętrzną procedurą windykacji.

Ocena cząstkowa dochodów (Od): (1) negatywna

Nieprawidłowości w wydatkach: 111,7 tys. zł, co stanowiło 0,6% wydatków części 66. Dotyczyły one dokonywania wydatków na podstawie faktur pro forma, braku przestrzegania wewnętrznych procedur dotyczących instrukcji obiegu i kontroli dowodów finansowo-księgowych (dokonanie wydatku przed zatwierdzeniem faktury do wypłaty) oraz niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków na zakup kurtek dla pracowników.

Ocena cząstkowa wydatków (Ow): (5) pozytywna

Łączna ocena dochodów i wydatków (ŁO⁴⁰): $1 \times 0,0238 + 5 \times 0,9762 = 4,9048$, co w przybliżeniu do jedności daje wynik 5.

Opinia o sprawozdaniach: w formie opisowej.

Ocena ogólna: w formie opisowej.

³⁸ <http://www.nik.gov.pl/kontrole/standardy-kontroli-nik/>

³⁹ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrole/analiza-budzetu-panstwa/>

⁴⁰ $\text{ŁO} = \text{Od} \times \text{Wd} + \text{Ow} \times \text{Ww}$

7.2. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ FUNDUSZU KOMPENSACYJNEGO BADAŃ KLINICZNYCH

Oceny wykonania planu finansowego Funduszu Kompensacyjnego Badań Klinicznych dokonano stosując kryteria⁴¹ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2023 roku⁴².

Przychody (P): 9743,6 tys. zł

Koszty (K) (łącznie z wydatkami majątkowymi): 39,8 tys. zł

Łączna kwota (G = P + K): 9783,4 tys. zł

Waga przychodów w łącznej kwocie (Wp = P : G): 0,9959

Waga kosztów w łącznej kwocie (Wk = K : G): 0,0041

Nieprawidłowości w przychodach: 1,2 tys. zł, co stanowiło 0,0001% przychodów ogółem Funduszu Kompensacyjnego Badań Klinicznych.

Nieprawidłowość polegała na nierzetelnej weryfikacji wpłat z tytułu opłat za złożenie wniosku o przyznanie świadczenia kompensacyjnego.

Ocena częściowa przychodów (Op): (5) pozytywna

Nieprawidłowości w kosztach (łącznie z wydatkami majątkowymi): 0,0 tys. zł.

Ocena częściowa kosztów (Ok): (5) pozytywna.

Łączna ocena przychodów i kosztów ŁO⁴³: $5 \times 0,9959 + 5 \times 0,0041 = 5,0$.

Opinia o sprawozdaniach: pozytywna.

Ocena ogólna: pozytywna.

---

⁴¹ <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/standardy-kontroli-nik/>

⁴² Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/analiza-budzetu-panstwa/>

⁴³ $\text{ŁO} = \text{Op} \times \text{Wp} + \text{Ok} \times \text{Wk}$

7.3. DOCHODY BUDŻETOWE W CZĘŚCI 66 – RZECZNIK PRAW PACJENTA

Lp.	Wyszczególnienie	2022	2023		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Wykonanie		
		tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6	7
	Ogółem część 66 – Rzecznik Praw Pacjenta, w tym:	69,6	110,0	487,1	700,1	442,8
1.	Dział 750 - administracja publiczna	69,6	110,0	487,1	700,1	442,8
1.1.	Rozdział 75001 - urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	69,6	110,0	487,1	700,1	442,8
1.1.1.	§ 0570 - wpływy z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych	35,1	50,0	204,0	581,8	407,9
1.1.2.	§ 0580 - wpływy z tytułu grzywien i innych kar pieniężnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych	0,0	50,0	208,2	-	416,4
1.1.3.	§ 0630 - wpływy z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego	15,0	8,0	19,3	128,3	241,1
1.1.4.	§ 0640 - wpływy z tytułu kosztów egzekucyjnych, opłaty komorniczej i kosztów upomnień	0,0	0,0	0,1	-	-
1.1.5.	§ 0920 - wpływy z pozostałych odsetek	9,9	0,0	42,4	427,5	-
1.1.6.	§ 0940 - wpływy z rozliczeń / zwrotów z lat ubiegłych	2,0	0,0	0,6	28,3	-
1.1.7.	§ 0970 - wpływy z różnych dochodów	7,6	2,0	12,5	165,7	627,3

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych zweryfikowanych przez NIK.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2023 z dnia 15 grudnia 2022 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 256, ze zm.).

7.4. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA W CZĘŚCI 66 – RZECZNIK PRAW PACJENTA

Lp.	Wyszczególnienie	2022	2023			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie			
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem część 66 – Rzecznik Praw Pacjenta, w tym:		17 192,7	17 643,0	18 255,9	18 194,9	105,8	103,1	99,7
1.	Dział 750 - administracja publiczna	17 192,7	17 643,0	18 255,9	18 194,9	105,8	103,1	99,7
1.1.	Rozdział 75001 - urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej w tym:	17 192,7	17 261,0	18 255,9	18 194,9	105,8	2,3	99,7
1.1.1.	§ 4010 - wynagrodzenia osobowe pracowników	1393,8	1101,0	1571,1	1571,1	112,7	142,7	100,0
1.1.2.	§ 4020 - wynagrodzenia członków korpusu służby cywilnej	8103,2	9487,0	8929,4	8916,6	110,0	94,0	99,9
1.1.3.	§ 4040 - dodatkowe wynagrodzenie roczne	596,9	794,0	616,9	616,9	103,4	77,7	100,0
1.1.4.	§ 4110 - składki na ubezpieczenie społeczne	1654,1	1957,0	1829,9	1827,7	110,5	93,4	99,9
1.1.5.	§ 4120 - składki na Fundusz Pracy	196,0	279,0	218,7	218,4	111,4	78,3	99,9
1.2.	Rozdział 75095 - pozostała działalność	0,0	382,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa zweryfikowanych przez NIK.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2023 z dnia 15 grudnia 2022 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 256, ze zm.)

7.5. ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W CZĘŚCI 66 – RZECZNIK PRAW PACJENTA

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2022			Wykonanie 2023			8:5
		Przeciętne zatrudnienie wg Rb-701)	Wynagrodzenia wg Rb-702)	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie wg Rb-701)	Wynagrodzenia wg Rb-702)	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem wg statusu zatrudnienia ³⁾ , w tym:		101	10 728,2	8851,7	106	11 493,2	9036,5	102,1
1.	Dział 750 - Administracja publiczna	101	10 728,2	8851,7	106	11 493,2	9036,5	102,1
1.1.	Rozdział 75001 - Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	101	10 728,2	8851,7	106	11 493,2	9036,5	102,1
	01	14	1131,7	6736,4	16	1362,7	7097,6	105,4
	02	2	349,8	14 576,9	2	359,6	14 983,3	102,8
	03	85	9246,6	9065,3	88	9770,9	9252,7	102,1

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach, zweryfikowanego przez NIK.

¹⁾ W przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

²⁾ Załącznik nr 35 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej, w sprawozdaniu Rb-70 wykazuje się wysokość wynagrodzeń osobowych, dodatkowe wynagrodzenie roczne, uposażenia żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy oraz dodatkowe uposażenia roczne żołnierzy zawodowych i nagrody roczne funkcjonariuszy.

³⁾ Status zatrudnienia określony został w rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej.

7.6. WYDATKI BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH W CZĘŚCI 66 – RZECZNIK PRAW PACJENTA

Lp.	Wyszczególnienie	2022	2023			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie			
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ogółem część 66 - Rzecznik Praw Pacjenta, w tym:	2522,3	0,0	2050,3	1815,8	72,0	-	88,6
1.	Dział 750 - administracja publiczna	2522,3	0,0	2050,3	1815,8	72,0	-	88,6
1.1.	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020	2522,3	0,0	2050,3	1815,8	72,0	-	88,6

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-28UE z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej i/lub rocznego sprawozdania Rb-28UE WPR z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich w zakresie wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej –po weryfikacji przez NIK.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2023 z dnia 15 grudnia 2022 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 256, ze zm.)

7.7. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO FUNDUSZU KOMPENSACYJNEGO BADAŃ KLINICZNYCH

Lp.	Wyszczególnienie	2022	2023			4:3	6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan wg ustawy budżetowej ¹⁾	Plan po zmianach	Wykonanie				
		tys. zł							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Część A - Zadania wynikające z ustawy tworzącej państwowy fundusz celowy									
1.	Zadanie wynikające z ustawy o badaniach klinicznych	-	-	4300,0	0,0	-	-	-	0,0
1.1.	Wypłata świadczeń kompensacyjnych	-	-	4300,0	0,0	-	-	-	0,0
Część B - Plan finansowy w układzie memoriałowym									
I	Stan funduszu na początek roku	-	-	0,0	0,0	-	-	-	-
1.	Środki pieniężne	-	-	0,0	0,0	-	-	-	-
2.	Należności	-	-	0,0	0,0	-	-	-	-
3.	Zobowiązania	-	-	0,0	0,0	-	-	-	-
II	Przychody	-	-	8767,0	9743,6	-	-	-	111,1
1.	Składki i opłaty	-	-	8647,0	9540,4	-	-	-	110,3
1.1.	Opłata za złożenie wniosku o przyznanie świadczenia kompensacyjnego oraz za złożenie odwołania, pomniejszone o zwroty opłat	-	-	15,0	1,2	-	-	-	8,0
1.2.	Wpłaty od sponsorów z tytułu każdego wniosku o wydanie pozwolenia na badanie kliniczne	-	-	8632,0	9539,2	-	-	-	110,5
2.	Pozostałe przychody, w tym:	-	-	120,0	203,2	-	-	-	169,3
2.1.	Odsetki	-	-	120,0	203,2	-	-	-	169,3
III	Koszty realizacji zadań	-	-	4607,0	39,8	-	-	-	0,9
1.	Wypłata świadczeń kompensacyjnych	-	-	4300,0	0,0	-	-	-	0,0
2.	Koszty własne	-	-	267,0	0,0	-	-	-	0,0
3.	Koszty inwestycyjne	-	-	40,0	39,8	-	-	-	99,5
3.1.	Wydatki na zakupy inwestycyjne	-	-	40,0	39,8	-	-	-	99,5
IV	Stan na koniec roku	-	-	4160,0	9722,4	-	-	-	233,7
1.	Środki pieniężne	-	-	4160,0	9713,1	-	-	-	233,5
2.	Należności	-	-	0,0	0,0	-	-	-	-
3.	Zobowiązania	-	-	0,0	9,3	-	-	-	-
Część E - Dane uzupełniające									
1.	Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie lub depozyt u Ministra Finansów	-	-	4160,0	9713,1	-	-	-	233,5
1.1.	- overnight (O/N)	-	-	4160,0	9713,1	-	-	-	233,5
1.2.	- terminowe	-	-	0,0	0,0	-	-	-	-

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-40 z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego, zweryfikowanego przez NIK.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2023 z dnia 15 grudnia 2022 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 256, ze zm.)

7.8. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI

---

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Minister Finansów
8. Minister Zdrowia
9. Rzecznik Praw Pacjenta
10. Komisja Finansów Publicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
11. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
12. Komisja Zdrowia Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej